

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Cursus Theologicus

Gormaz, Juan Bautista

Augustae Vindelicorum, 1707

Disputatio 3. De requisitis ex parte merentis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81950](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81950)

DISPUTATIO III. DE REQUISITIS EX PARTE MERENTIS.

358. **I**nquirimus præcipuè in hac disputatione ea, quæ se tenent ex parte merentis, & præmiantis. Ex parte autem hominis certum est apud omnes, totam vitam in hoc mundo esse tempus merendi per se, nisi homo sit stultus; post mortem autem etiam ante visionem, & in Purgatorio, & olim in Limbo non esse amplius locum ad merendum. Hæc veritas constat ex pluribus Scripturæ locis, Eccles. 9. *Mortui nihil noverunt amplius, nec habent ultro mercedem*, ad Galat. 6. *Dum tempus habemus, operemur bonum*, 2. Corinth. 5. *Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque propria opera, prout gessit, sive bonum, sive malum*; & passim alibi, idemque Patres, & omnes Catholicæ, ut indubitatum supponunt, congruentiæ ad hanc determinationem præsentis providentiæ, magnæ sunt. Etenim, cum non esset congruum, ut homo semper in æternum amplius, & amplius cresceret in justificatione, sic aliquis non posset esse magis justus, quam dum homo est in corpore mortali. Quapropter status viæ necessarius erit ad merendum in actu secundo; pro statu viæ autem intelligitur tempus à Deo destinatum ad ita merendum. Difficultas tamen est, an status viæ, prout significat statum merendi, talis sit ex natura rei, vel solum ex divino decreto? pro cuius resolutione sit

S E C T I O I.

Qualis sit status viæ requisitus ad merendum?

359. **P**lures sunt sententiæ, quas ad duas præcipuas reduco. Prima docet, statum visionis beatificæ esse ex natura rei incapacem meriti; ac proinde non posse ultra illum progredi statum viæ. Ita plures cum Vasquez disp. 26. c. 4. Secunda sententia tenet, ex natura rei nullum esse determinatum statum viæ ad merendum, sed solum ex ordinatione Dei, ita communiter Nostri cum Exim. Doct. 1. 12. c. 15. & Arriaga disp. 94. sect. 2. Probat. 1. Si aliquis esset determinatus ex natura rei status viæ ad merendum, maximè status visionis beatificæ; sed iste non est; ergo &c. probat min. cum visione beatifica manet Beatus liber ad eliciendos plurimos actus supernaturales honestos; sed status possibilis cum libertate, ut justus eliciat plures actus supernos honestos, non excludit ex natura sua statum merendi; ergo &c. Confirmatur 1. Christus Dominus à primo suæ Conceptionis instanti habuit visionem beatificam; sed fuit in statu merendi, ergo visio beatifica ex natura sua non excludit statum merendi. 2. Si meritum exigeret ex intrinseca natura sua carentiam visio-

nis, non posset dari divinitus meritum absque carentia visionis; cum constitutum intrinsecum suppleri non possit per aliquid extrinsecum. Sicuti, quia meritum exigit ex natura sua intrinseca libertatem, nequit adhuc divinitus dari meritum absque libertate; atqui libertatem de potentia absoluta potest dari meritum absque carentia visionis, ut patet in Christo Domino; ergo &c.

Probat. 2. Nulla assignari potest ratio, propter quam status visionis beatificæ excludat ex natura rei statum merendi; ergo solum excludit illum ex ordinatione divina. Respondet 1. Abulensis, statum beatificum esse incompatibilem ex natura rei cum statu merendi, quia ad statum merendi requiritur libertas ad peccandum, quæ non datur in statu beatifico. Contra tamen 1. Christus Dominus in hac vita erat in statu merendi; sed non habebat libertatem ad peccandum; ergo &c. 2. Si possibile esset creatura pura essentialiter sancta, adhuc posset mereri apud Deum; cum posset elicere obsequia ex se digna retributione superna; atqui non haberet libertatem ad peccandum, sed solum ad merendum, vel demerendum; ergo &c.

Respondet 2. Vasquez, statum beatificum non esse statum merendi, quia Beatus est jam in centro, & in termino, & qui est in statu merendi, non est adhuc in centro, & in termino, sed in via ad illum; ergo &c. Contra tamen. Licet esse in centro, & in via sunt extrema incompatibilia, quando centrum est mathematicum, sive indivisibile, non tamen sunt extrema incompatibilia, quando centrum est divisibile: tunc enim quam optime potest esse in prima parte centri, & in via ad secundam, & reliquas partes centri; atqui visio beatifica non est una sola indivisibilis, sed potest dari una perfectior alia in infinitum; ergo, licet Beatus sit in centro quoad unam visionem, potest esse in via quoad alios, easque mereri; ac proinde ex hoc capite status beatificus non est ex natura rei incompatibilis cum statu viæ, seu cum statu merendi.

Respondet 3. Esparza l. 3. quæst. 2. a. 6. statum beatificum esse incompatibilem ex natura rei cum statu merendi, quia in statu beatifico non datur labor. neque contemptus arduus commodi temporalis, quod requirebatur ad statum merendi. Contra tamen 1. De ratione meriti non est, ille labor, & arduitas, sed solum, quod fiat liberè obsequium proportionatum cum præmio; sed tale obsequium elici potest à Beatis; ergo &c. min. & consequ. tenent, maj. patet, quia in humanis, dummodo homo liberè eliciat alteri obsequium illi placens, est

fiat absque tali arduitate, & incommodo datur meritum; ergo talis arduitas, & incommodum non sunt de ratione meriti. 2. Plures Viri sancti absque ullo labore, & arduitate, imò cum magna delectabilitate contemnunt commoda temporalia; atqui verè merentur; ergo &c. 3. Quia saltem exinde fieret status viæ de facto non esse talem ex natura rei, sed ex lege Dei; cum ille labor reperiatur in Animabus Purgatorij, sed non sicut in viâ, seu in statu merendi; ergo &c.

163. **Objic. 1.** Deus absque ullo detrimento suæ bonitatis negat præmium operibus à Beato elicitis; sed alienum est à divina bonitate negare præmium meritis; ergo opera à Beato elicita non sunt merita. *Resp. conc. maj. neg. min.* quia Deus, utpote supremus Dominus ob plurimos honestos titulos potest sibi exigere opera Beatorum, quin eis injuriam ullam faciat non remunerandò, ut constat ex Tractat. de Incarnat. Omnes enim creaturæ habent essentialem servitutem respectu Dei; ac proinde ex titulo essentialis dominij potest Deus sibi exigere omnia honesta creaturarum opera, nullatenus ea remunerandò absque ullo suæ bonitatis detrimento; quare ergo non magis id poterit respectu Beatorum, quibus adeò magnum contulit beneficium in justificatione, & glorificatione; imò ita congruentissimum fuit, ne Beati anxij essent de majori gloria promerenda, & ne cum spe majoris præmij in gratia fierent in exercitio meritorum remissi, & tepidi in viâ.

164. **Objic. 2.** Meritum operis apud Deum innotescit nobis ex Scriptura; atqui ex Scriptura ad tale meritum requiritur, quòd habeat rationem laboris, violentiæ, certaminis, agonis, quod repugnat statui beatifico; ergo status beatificus non est capax merendi. *Probat. min. ex Math. 11. Regnum Celorum vim patitur, & violenti rapiunt illud: 2. ad Thimoth. Nam & qui certat in agone, non coronabitur, nisi legitime certaverit. 1. Corinth. 9. Unusquisque propriam mercedem accipiet secundum proprium laborem; ergo &c.* *Resp. conc. maj. nego min. ad probat. conc. ant. & nego consequentia* quia in his Scripturæ testimoniis non est sermo de merito apud Deum, & universaliter in communi sumpto, sed de merito in hac providentia, & regulariter accepto. Nam ad meritum apud Deum absolutè, & communiter sumptum sufficit opus supernum, sive ut Scriptura loquitur, opus mirabile factum liberè à justo, ut constat ex Eccles. 31. *Qui potuit transgredi, & non est transgressus, facere mala, & non fecit, ideo stabilita sunt bona illius in Domino, & subdit postea: fecit enim mirabilia in vita sua. Videndum. 162. ex dictis.*

165. **Fit 1.** Statum viæ esse illum, in quo obsequia ex ea digna retributione superna acceptantur à Deo ad præmium. Quapropter Angelis fuerunt viatores usque ad instans, in quo Deus dedit bonis æternam visionem, malis æ-

ternam supplicium; cum usque ad illud instans decreverit Deus acceptare ad præmium supernum eorum obsequia; homines autem solum esse viatores per totum spatium viæ in hoc mundo inter procellas mundi, ut ex num. 175. an autem requiratur vita in hoc mundo inter procellas mundi, sive juxta ordinariæ vivendi modum, vel an sufficiat vivere in hoc mundo juxta legem omnino extraordinariam, sicuti de facto conservantur à Deo Elias, & Enoch, Affirmat Abulensis, Viegas, Henriquez, & plures Carmelit. hoc sufficere. Imò Gabriel à S. Vincentio disp. 19. quæst. 5. tenet, eos esse simul viatores, & comprehensores. Secunda sententia negat. Ita Arriaga, Oviedus, & alij communiter cum Suario; licet ferè omnes communiter doceant, rem esse omnino incertam; cum ex una parte sciamus, eos esse in carne mortali, ac proinde videntur esse in statu merendi; ex altera verò parte noscimus, eos ita extra legem ordinariam vivere, ut sint remori à procellis mundi; ac proinde non videtur illis concedendum meritum, quod concessum non fuit animabus SS. Patrum degentium olim in Limbo.

Video sententiam affirmativam facile defendi posse, si dicatur, eos per cumulata merita non posse æquare gratiam Beatæ Virginis, ex eo, quòd ejus opera condignificata fuerant à gratia intensiori omni gratia ab ipsis accipienda, vel à dignitate maternitatis superante omnem gratiæ ipsorum condignificationem, vel non admittenda esse à Deo eorum merita, nisi ad gratiam inferiorem promerendam gratia Beatæ Virginis, & Apostolorum. Licet aliqui dicant, eos æquare gratiam Apostolorum, cum designati sint Apostoli, seu Præcursores secundi adventus, quod majorem continet difficultatem; cæterum, cum hæc omnia pendeant à decreto Dei nobis profus ignoto, dicendum est, incertum esse, an de facto mereantur, vel non, tum quia scire non possumus, an continua extasi à sensibus alieni careant electione, & indifferentia ad merendum necessaria, non ergo velimus esse apertum, quod Deus voluit occultum.

166. **Fit 2.** Animas Purgatorij non esse in statu ex natura rei incomponibili cum merito, sed solum ex lege Dei, ut ex dictis num. 157. ac proinde de facto non mereri præmium gratiæ, & gloriæ essentialis; imò neque accidentalis, neque sibi, neque nobis, ut tenent communiter Theologi contra Ripaldam. Quapropter earum preces, ut Deus nobis conferat aliqua dona, non habent rationem meriti, ut contingit etiam in precibus Beatorum. **Fit 3.** Neque homines, neque Angelos beatos mereri ipsam visionem per opera illam consequentia, neque mereri in dies Angelos augmentum gloriæ essentialis per custodiam, quam circa homines exercent. Ratio est, quia aliquis præfixus, staturusque terminus est à Deo ad mercedem, ut constat ex testimoniis suprà citatis Sacræ Scripturæ; sed non alius, nisi status viæ in

Xxx

hoc

166.

167.

hoc mundo pro hominibus, & status beatitudinis pro Angelis, ut exponunt ferè omnes Theologi; ergo. Ex quo inferes cum Suar. Tannero, & alijs, neque Beatos mereri præmium accidentale, quia sic melius intelliguntur loca Scripturæ, & SS. PP. absolute negantur meritum post mortem.

SECTIO II.

*An, & quomodo requiratur sanctitas
subjecti ad meritum condignum?*

168. **S**uppono ut certum, non requiri sanctitatem subjecti ad meritum congruum: peccator enim per contritionem perfectam, & bona opera superna meretur justificationem de congruo, ut testatur communis persuasio fidelium. Difficultas verò est de merito condigno tam in natura lapsa, quam in pura natura. Assero 1. cum communi Theologorum contra Nominales, non solum in natura lapsa, sed etiam in pura natura est necessaria sanctitas ad meritum condignum gratiæ, & gloriæ. Probat. 1. Deus juxta Sacram Scripturam ad conferendum præmium gratiæ, & gloriæ operibus æquale respicit prius offerentem, quam oblata, prius cor respicit, deinde munus, seu opus; ergo non sufficit ad tale meritum, quod in se sit bonum, sed quod subjectum offerens, in quod respiciens complacet Deus, sit amicus Dei per sanctitatem. Probat. ant. ex c. 4. Genes. *Respexit ad Abel (id est Deus) & ad munera ejus, ad Cain verò, & ad munera illius non respexit;* ergo &c.
169. **C**onfirmatur 1. Joan. 15. *Sicut palmes non potest ferre fructum à semet ipso, si non manserit in vite, sic nec vos, nisi in me manseritis;* atqui manere in Christo non solum est esse in statu puræ naturæ, sed est esse in statu sanctitatis; ergo &c. 2. quia, postquam Rom. 8. dicitur: *Accepistis Spiritum adoptionis filiorum, si filij, & hæredes;* & subjungitur, *si tamen compatimur, ut & glorificemur,* ubi nostræ passionis solum dicuntur meritorie conglorificationis, quatenus supponunt sanctitatem, qua sumus hæredes; ergo &c. 3. ex Tridentino sess. 6. cap. 16. *Proponenda est vita aterna, & tanquam gratia filiis Dei per Christum; E SUM misericorditer promissa, & tanquam merces ex ipsius Dei promissione bonis ipsorum operibus, & meritis fideliter reddenda;* ubi manifestè apparet, gloriæ non reddi ut mercedem, nisi operibus justorum; ergo &c.
170. **P**robat. 2. Meritum condignum gloriæ debet habere æqualitatem cum præmio gloriæ; atqui sine sanctitate subjecti, quæ est jus ad gloriæ, ut constat ex Tractat. de justificat. nihil manet, ex quo opus hominum habeat æqualitatem cum præmio gloriæ; ergo &c. Confirmatur ex Paulo de gratia sub nomine charitatis loquente 1. Corinth. 13. *Si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest;* ergo &c. Ex

quo fit 1. cum Granada, Ripalda, aliisque, in hac præseuti providentia requiri sanctitatem intrinsecam; de potentia verù absoluta sufficere etiam sanctitatem extrinsecam, ut constat ex Tract. de justificat.

Fit 2. contra Ragulam, & alios, sanctitatem subjecti non solum concurrere ut remouentem prohibens seu peccatum, sed ut formam intrinsecam meriti ipsium opus condignantem; licet enim sanctitas subjecti sit operi extrinsecam, est tamen intrinsecam merito; cum meritum condignum sit constitutum ex opere supernaturali honesto, & sanctitate subjecti. Unde, cum Deus de potentia absoluta non possit supplere defectum causæ formalis, utpote intrinsecæ suo composito; licet supplere possit, quod detur meritum condignum gloriæ, quin detur opus supernum, & sanctitas subjecti. Vide n. 99. Fit 3. Sanctitatem subjecti esse priorè meritò, sicuti pars totius dicitur prior toto, an autem debeat etiam præcedere ipsum opus ad hoc,

Assero cum Ripalda, Oviedo, Lugo, & communi contra Vasquez, Sorum, & alios, Gratia condignificans actum non debet illum positivè antecedere. Probat. 1. Quando aliqua virtute Sacramenti recipit primam gratiam, potest elicere actum dilectionis perfectæ, ad quem gratia non se habeat præviè, sed solum concomitantè; atqui illa gratia non præcedens, sed concomitans dignificaret ad promerendam gratiam; ergo &c. Probat. min. Ille actus esset elicitus ab homine justo, & non esset effectus gratiæ acceptæ, neque gratia illa accepta esset præmium talis actus; sed hoc sufficit, ut gratia condignificet actum; ergo &c. Confirmatur. Prioritate condignificationis humanæ dignitas regia, & pontificia purè concomitans actum, dignificat illum; ergo gratia purè concomitans actus justus, eos etiam dignificabit.

Probat. 2. Actus pro instanti determinato præcepti à justo eliciti sunt meritorii de condigno; atqui gratiam non præcedit tales actus, aliter tolleretur libertatem, ut constat ex dicendis de influxu gratiæ in Tractat. de charitat. ergo &c. Confirmatur. Homo justus potest per auxilium extrinsecum Dei producere actum supernaturalem honestum, quin gratia illum producat, ut contingit in peccatore, ac proinde, quin se habeat præviè, sed tantum concomitantè ad talem actum; atqui ea gratia purè concomitans dignificaret illum actum; aliter homo ille non magis mereretur, ac si justus non esset; ergo &c.

Assero 2. Gratia accepta ut præmium consequens actum nequit dignificare ad merendum majorem gratiam. Probat. Talis gratia nequit dignificare actum ad promerendam eandem gratiam, neque illius augmentum; ergo &c. Probat. ant. quoad primam gratiam, ut ex Tractat. de justificat. num. 96. principium meriti nequit cadere sub meritum, quia gratia accepta in præmium meriti nequit esse principium con-

dignificans ipsum meritum ad illum promerendum. Probatum idem ant. quoad secundam partem, quia actus solum potest dignificari à gratia accepta in premium in ordine ad id, quod promeretur actus pro priori ad gratiã, & id, ad quod est ordinatus ex suppositione gratiã, sed id, quod actus promeretur, & id, ad quod est ordinatus ex suppositione gratiã, solum est æqualis gloriã; secus autem ipsa gratia, ve ejus augmentum; ergo &c.

175. Confirmatur 1. Actus ordinatus ad premium gratiã, & gloriã, quando remuneratur gratia, exercet suam causalitatem in ordine ad gratiam, & quando remuneratur gloria, exercet suam causalitatem in ordine ad gloriã; atqui actus, postquam suam exercuit causalitatem in ordine ad premium, nequit dignificari per ipsum premium, ut exerceat condignè aliam causalitatem; aliter per gratiam acceptam dignificaretur ad augmentum, & per augmentum ad aliam gratiam, & sic infinitum. At ita per quemlibet actum supernum mereretur justus gratiam infinitam, quod dici non potest; ergo &c. Confirmatur 2. Si Rex promittat, militem obtinentem victoriam, si sit plebejus, constituendum Equitem, si sit nobilis constituendum Comitem, si sit Comes, constituendum Ducem, casu, quo plebejus obtineret victoriam, & fieret nobilis ex illa nobilitate accepta in premium, non dignificaretur victoria, ut fieret Comes, aut ut fieret Dux; sed non ex alia ratione, nisi quia illa victoria exercuit jam totam suam causalitatem, quam independenter à premio merebatur, & ad quam erat ordinata; ergo pariter &c. Unde, quando impius eliciens contritionem meretur de congruo primam gratiam, ille actus per premium gratiã non dignificabitur ad recipiendam majorem gratiam, neque ad recipiendam majorem gloriam, quam exigit gratia accepta in premium sed tanquam subjectum condignum recipiendi gloriam, quã exigit ipsa gratia.

176. Afero 4. Gratia, quã non est premium actus, licet subsequatur actum, ut ipsa conservetur, potest dignificare actum ad promerendum majus premium gratiã, & gloriã. Probatum. Actus præceptus pro instanti determinato à justo elicitus, est meritorius de condigno gratiã, & gloriã, sed gratia, qua dignificatur, ut conservetur, subsequitur actum; ergo &c. min. patet ex his, quã de influxu gratiã in actum præceptum dicimus in Tract. de charit. & suadetur facillè, quia gratia in eo casu pendet ab actu, ut conservetur. Ideo enim Deus conservat gratiam in homine justo, quia in eo instanti elicit actum, & non è contrario; aliter non esset liber ad omitendum actum; cum enim gratia sit impossibilis cum omissione actus præcepti, si gratia præcederet conservata pro priori ad elicientiam actus, jam non posset omitti actus; ergo &c. Confirmatur. Ille actus est actus hominis justus, & Deo grati independenter à gratia accepta in premium; ergo per illam gratiam

R. P. Gorman Theolog. Tom. I.

am, quã est Deo grati independenter à premio potest actus dignificari ad exercendam suam causalitatem in ordine ad premium; sed hoc est dignificari ad premium gratiã, & gloriã per gratiam, quã ut conservata subsequetur actum; ergo &c.

177. Objic. 1. contra primam assertionem. In Scriptura promittitur gloria servantibus mandata, nulla facta mentione gratiã, aut sanctitatis; ergo &c. Confirmatur. Actus malus se ipso, & independenter ab indignitate subjecti est condignum demeritum gratiã & gloriã; ergo actus bonus se ipso, & independenter à dignitate subjecti erit meritum condignum gratiã, & gloriã. Resp. nego conseq. quia, licet gratia, aut sanctitas subjecti non exprimitur in aliquibus locis, in nullo tamen Scripturã loco excluditur, imò in pluribus exigitur; ac proinde necessariò debet intelligi ad premium requisita. Ad confirmationem retorqueo argumentum, actus malus in se ipso condignè demeretur unionem hypostaticam, & premium infinitum; ergo actus bonus se ipso condignè meretur unionem hypostaticam, & premium infinitum.

178. Resp. deinde nego conseq. quia demeritum premij respicit per aversionem premium; ac proinde non requirit proportionem ejusdem lineã cum illo; meritum verò respicit premium per convenientiam, ac proinde requirit cum illo proportionem; cum autem actus bonus seorsim à gratia, aut sanctitate subjecti non habeat æqualitatem; & proportionem cum premio gratiã, & gloriã, nequit independenter ab illa esse premium gratiã, & gloriã; tum quia demeritum crescit ex dignitate offensã; ac proinde se ipso habet proportionem cum pœna; obsequium verò decrefcit, ideòque seorsim à dignitate subjecti non habet proportionem cum premio.

179. Objic. 2. contra secundam assertionem. Ut actus sit de condigno meritorius gloriã, debet procedere ab homine justo; sed est justus per gratiam; ergo debet procedere à gratia. Resp. dist. maj. ab homine justo præsuppositivè ad actum, nego, justo independenter à premio causalitatis actus, conc. maj. & distincta min. nego conseq. quia, ut actus procedat ita ab homine justo, sufficit, quòd gratia, qua justus fit, sit comitans, vel subsequens, si non fit in premium actus accepta, ut constat ex dictis. Unde per gratiam præcedentem dignificabitur actus sufficienter, non verò necessariò.

180. Objic. 3. Si gratia comitans dignificaret actum, qui disponderetur ad justificationem per attritionem, & contritionem, mereretur justificationem de condigno per attritionem; gratia enim accepta per contritionem esset comitans attritionem, ac proinde illam dignificaret; sed hoc dici non potest; ergo &c. Confirmatur. Si justus elicit simul duplicem actum, alterum justitiã, & alterum misericordiã, gratia accepta in premium actus justitiã esset comitans actum misericordiã, ac proinde dignificaret il-

lum ad majus præmium, & gratia accepta in præmium actus misericordiæ esset comitans actum justitiæ, illumque etiam ad majus præmium dignificaret. Rursus augmentum acceptum per unum actum esset comitans respectu alterius, & sic in infinitum, & sic dignificaretur quilibet ex illis actibus in infinitum; sed hoc dici non potest; ergo &c.

181. Resp. neg. maj. quia prima gratia, qua homo justificaretur daretur intuitu contritionis; ac proinde per attritionem ab illa gratia condignificata, non meretur homo ille primam gratiam, sed ad summum augmentum illius primæ gratiæ, in quo nullum est inconveniens. Ad confirmationem dico, gratiam acceptam ut præmium actus justitiæ, quæ nullo modo sit præmium actus misericordiæ, sed purè illum comitans, posse condignificare actum misericordiæ, & è contrario: secus autem gratia, quæ esset præmium; cum ergo augmentum gratiæ acceptum ut præmium actus misericordiæ dignificatur à gratia accepta ut præmium actus justitiæ, sit præmium mediate actus justitiæ, nequit augmentum illud iterum dignificare actum justitiæ, neque è contrario; unde nullum sequitur ex nostra sententia incredibile augmentum gratiæ.

182. Objic. 4. contra quartam assertionem. In casu actus præcepti iusto pro instanti determinato conservatio gratiæ subsequitur actum præceptum, sicut subsequitur prima gratia ultimam dispositionem; ergo, sicut prima gratia non dignificat contritionem in ordine ad aliud præmium; ita gratia ut conservata non dignificabit actum præceptum in ordine ad præmium. Confirmatur. Deus, ut conservet gratiam, expectat actum præceptum honestum supernaturalem; imò potest conservare gratiam in præmium talis actus; ergo propter actum ut meritorium per gratiam potest conservare gratiam. Resp. neg. ant. quia actus præceptus solum ut removens prohibens subsequitur primam gratiam, secus autè ut meritorius illius gratiæ; licet enim actus præceptus esset naturalis, esset removens prohibens, & non esset meritorius illius gratiæ; at verò prima gratia sanctificans subsequitur ad ultimam dispositionem ut præmium congruum illius.

183. Ad confirm. dist. primam partem antecedentis, supernaturalem per accidens, conc. per se, neg. ant. accidentale enim est, quòd impediatur peccatum per actum supernum, sicut in ea suppositione impeditur, vel per actum, naturalem ut maneat gratia eodem modo conservata; & dist. secundam partem anteced. absolutè, conc. in hac lege Dei, neg. ant. & conseq. quia, ut Deus in hac lege conservet gratiam, sufficit, quòd non detur peccatum; ac proinde non requiritur, quòd conservatio gratiæ sit præmium actus sed solum quòd pendeat ab actu ut à removente peccatum.

SECTION III.

An ex majori gratia habituali ceteris partibus crescat meritum ad majus præmium.

PRIMA sententia affirmat; ita Val. Granad. & alij, quos sequitur Ripalda d. 81. & alij, quos citat, & sequitur Ovid. tom. 3. Secunda sententia negat; ita Vasquez, Herrera, Lorca, & alij quos sequitur Arriaga d. 65. lect. 4. Rhodes d. 4. quæst. 2. §. 2. Orteg. Tract. 6. de Incarnat. disp. §. 1. certam. 3.

Affero cum secunda sententia, major gratia habitualis non auget meritum ad majus præmium. Probat. 1. Si Petrus, & Paulus essent æqualiter justii, post statim atque moreretur Petrus, Paulus superstes eliceret remissum actum virtutis supernæ, deberet habere gratiæ, & gloriam duplò majorem, quàm Petrus; sed hoc est incredibile; ergo major gratia habitualis non auget meritum ad majus præmium. Probat. maj. quia, si tota gratia Pauli augeter novum ipsius meritum ad æquale præmium, daretur in præmium tanta gratia, quanta præcedebat in Paulo; ac proinde vi illius novi meriti Paulus haberet gratiam duplò majorem, quàm Petrus; ut si tunc è vita discederet, obtineret duplò majorem gloriam.

Probat. 2. Gratia habitualis eatenus dignificat meritum ad præmium, quatenus opus illud meritorium est elicited à filio Dei adoptivo, vel ab illo, qui habet filiationem Dei adoptivam; atqui gratia non potest reddere unum magis filium; quàm alterum; ergo non potest concurrere augmentum gratiæ ad augmentum præmij. Confirmatur 1. Præmia correspondent bonis operibus justii, ut habetur Math. 16. & ad Roman. 2. *Et reddet unicuique secundum opera ejus*; ergo augmentum præmij non defumitur ex majori gratia habituali, sed ex nobiliori opere elicited à justo, & filio Dei. Confirmatur 2. Major indignitas homini contrita est ex peccatis habitualibus non auget in peccato subsequenti rationem demeriti ad majorem pœnam; sed major pœna procedit à majore demerito; ergo neque major dignitas ex gratia habituali augebit meritum ad majus præmium.

Probat. 3. Quando duo sunt in eodem ordine constituti, quòd unus mereatur majus præmium, quàm alter, non sumitur, nisi à perfectiori opere meritorio elicited ab uno, quàm ab altero; atqui per gratiam habitualement sanctificantem singuli justorum (loquimur de puris hominibus) constituuntur in statu filij adoptivi Dei; ergo ad merendum majus præmium non spectanda major gratia, sed nobilior opus meritorium. Quamobrem gratia secundum unicum gradum sufficiens est ad condignificanda opera meritoria; reliqui autem gradus merè materialiter se habent ad majus præmium, solumque

que dici poterit deservire, ut ad idem præmium magis dignificet, ut bene exponit Arriaga videndus loco cit.

188. Respondebis, gratiam sanctificantem concurrere ad dignificandum juxta intentionem motus meritorij, licet non concurrat secundum totam intentionem suam ad dignificandos actus remissiores ipsa ad præmium æquale ipsi gratiæ; cum enim gratia sit radix virtutum, & potentiarum supernaturalium, dicit ordinè ad operationem; unde, si gratia est intensa ut quatuor, & operatio ut quatuor, confurget meritum præmij ut octo; si autem gratia sit ut quatuor, & opus meritorium ut duo, gratia solum dignificabit secundum intentionem ut duo, ac proinde non confurget, nisi meritum ad præmium ut quatuor. Ex quo evitatur absurdum, quod inferrebamus contra Adverlarios.

189. Contra tamen 1. Si gratia habitualis dignificaret ad præmiũ æquale intensiori actus, non dignificaret præcisè, quia constituit hominem in statu filiorum Dei, neque diceretur præmium correspondere præcisè decedentis opera meritoria justorum, sed corresponderet operibus, & gratiæ æquanti intentionem operum; atqui in Scriptura non ita promittitur præmium, sed operibus justorum; non enim dicit Scriptura, quòd Deus reddet justis præmium juxta mensuram operis, & æqualem intentionem gratiæ, sed quòd reddet præmia justo secundum opera ejus; ergo major intensio gratiæ non dignificat ad mensuram intensioris operis.

190. Contra 2. Gratia habitualis non solum confertur homini, ut operetur, sed etiam, ut Deo gratus, & magis gratus; ergo, si gratia intensa dignificat ad mensuram intensioris operis, eò quòd sit collata in ordine ad operationem, etiam dignificabit ad intentionem totius gratiæ, eò quòd faciat hominem Deo magis gratum, sitque etiam ad hunc finem à Deo collata; atqui per Vos ex hoc fine non inferitur, quòd dignificet ad mensuram intensioris gratiæ; ergo neque ex altero fine operationis inferri potest, quòd dignificet ad mensuram intensioris operis: unde solum dici potest, dignificare, quia constituit hominem, vel est constitutiva filij adoptivi Dei, cumque unus non sit magis filius, quam alter, licet sit magis gratus, quam alter; exinde ex majori gratiæ intensione non arguitur debitum ad majus præmium.

191. Objic. 1. Opera Christi Domini non ob aliam rationem sunt simpliciter infinita, nisi quia dignitas operantis, quæ est constitutiva meriti, est simpliciter infinita; ergo cæteris paribus, quo persona est sanctior, & dignior, eò magis condignificabuntur ejus opera ad majus præmium. Confirmatur. In humanis rebus non temerè, sed prudenter existimatis, quòd major est dignitas personæ operantis, eò magis crescit meritum in majus præmium; ergo etiam in operibus justis relati ad Deum. Resp. dist. ant. quia est simpliciter infinita, & constituit Christum in statu altiori personæ Deo non extra-

neæ, sive filij Dei naturalis, conc. & non ita constituit, neg. ant. & conseq. Ratio est, quia puri homines per gratiam habitualement quantumcunque intensam non constituntur in alio statu, nisi in statu filij Dei adoptivi, ad quem statum satis est unicus gradus gratiæ, & reliqui se habent de materiali: at status filij naturalis Dei non potest nõ esse simpliciter infinitus, neque infinitudo simpliciter se habet de materiali ad illum statum; unde, quamvis gratia substantialis dignificet simpliciter infinite opera Christi; at gratia habitualis in puris hominibus solum dignificat secundum unicum gradum. Vid. in Tractat. de incarnat. num. 410. Ad confirmationem dist. ant. quo major est dignitas personam constituens in altiori statu, conc. non ita constituens, neg. ant. & conseq. nam etiam in humanis, si duo constituti sint in eodem statu, quamvis unus sit ditior altero, non exinde ejus opera erunt majoris valoris, quam opera alterius; unde idem dicendum est in casu nostro.

Objic. 2. Opera amicorum majoris æstimationis sunt, & quòd amicus intimior est, eò plurius habetur ejus donum, & intercessio ejus efficacior est: sic in Scriptura, ut oratio fiat gratior Deo, assumuntur Patroni, & valde amici, ut Danielis 3. *Propter Abraham dilectum tuum, & propter Jacob servum suum.* Jobi ult. *Job servus meus orabit pro vobis, faciem ejus suscipiam.* Et passim alibi. Modò sic. Si oratio minus justis sufficientem condignitatem habet cum dono impetrato, oratio magis justis non solum cum illo, sed etiam cum majori dono impetrato habebit proportionem: quis enim dicat, orationem Beautissimæ Virginis, qua in hoc mundo postulavit pluviam, non fore condignam impetrationis doni majoris, quam oratio alterius justis; ergo quo major est gratia, eò major est impetratio, & meritum ad majus præmium.

Resp. opera amicorum non esse majoris æstimationis in ratione meriti, & obsequij, si omnes sint in eodem statu; & opera inter se sint æqualia, unde majus patrociniũ amici ad obtinendam rem desideratam non provenit à majori obsequio, vel merito, quòd de novo fiat, sed vel à præcedentibus, si ratione illorum contracta est amicitia, quæ ad impetrandum semper vim suam retinent; vel ab electione amici in amicum, vi cuius juxta leges amicitie voluit, quòd bona sua essent etiam communia amico; & hæc est ratio, quare maximè quærimus commendationem amici; verum hæc non veniunt ad rem presentem, in qua tantum agimus de merito, ejusque incremento. Quòd si amicus majora, & nobiliora eliciat opera meritoria, vel majora eliciisset erga amicum, quæ vim retinent impetrandi, jam exinde facile haberemus, incrementum meriti desumi ab opere nobiliori meritorio, aut intensiori. Nec dubitare licet, quòd maximum fuerit meritum Abrahami, & Jacobi, aliorumque Patriarcharum, & quòd maximum omnium inter merita puræ creaturæ

rae fuerit meritum Deiparae; unde ex his male efformatur argumentum desumptum à sola nobilitate Personae, & non à nobiliori opere meritorio. Quamobrem in forma ad argumentum dist. ant. oratio magis iusti cum majori dono impetrato habebit proportionem ex capite duntaxat majoris gratiae, neg. ex lege amicitiae, vel ex majori opere meritorio praevio, conc. ant. & neg. conseq. quia efficacia meriti in ordine ad praemium non desumitur à meritis praevis, vel à lege amicitiae, sed ab ipsa meriti condignitate, & aestimatione; unde, si haec solum accipit incrementum inter personas constitutas in eodem statu propter majorem operis meritorij aestimationem à justo eliciti, ex eo solum capite debet desumi incrementum meriti, non verò à majori gratia habituali.

SECTIO IV.

Ex quibus alijs circumstantijs opus meritorium augetur?

194. **D**ifficultas est, an caeteris paribus ex majori intensione crescat actus arithmetice ad praemium majus. Prima sententia negat. Ita plures, ut Coninch, judicantes, solum crescere geometricè. Secunda affirmat de actibus charitatis, negat verò de alijs. Ita plures cum Tannero. Tertia affirmat de omnibus actibus meritorijs. Ita ingeniosi Recentiores cum Arriaga disp. 51. sect. 3. cum quibus Resp. affirmative, quia, ut ex num. 130. actus, etsi remissus est dignus praemio, proinde actus infimus, remissus ut unum erit dignus praemio arithmetice ut unum; ergo quò intensior est, eò magis erit dignus arithmetice majori praemio.

195. **R**esp. illum actum remissum intimae virtutis esse meritorium, ex eo, quò simul cum alio actu possit mereri; licet soli illi non respondeat praemium gratiae, & gloriae. Contra tamen 1. Quia exinde fieret, quòd si homo moreretur statim, ac elicitur talem actum, maneret aliquis actus meritorius absque praemio; ergo &c. 2. quia haec responsio incidit in sententiam Bannez, quam impugnavimus num. 130. & ipsi Adversarij impugnant. Bannez enim negans actum remissum esse dignum praemio, non renueret admittere plures actus remissos posse constituere unum meritum ad infimum praemium; ergo &c. 3. quia incidit etiam in sententiam Thomistarum, quam impugnavimus num. 132. cum exinde fieret, posse aliquem mereri gratiam, & gloriam, quin statim post merita reciperet praemium gratiae, & gloriae; ergo &c.

196. **O**bjic. Cùm meritum crescat non solum ex majori intensione, sed etiam ex majori nobilitate, actus charitatis intensus ut quatuor, utpote nobilior actu misericordiae intensio ut quatuor, mereretur plures gradus gratiae, quam in se habet; sed hoc non est dicendum; ergo &c. Resp. 1. in actibus vitalibus intensiorem, & nobili-

tatem non distingui perfectione essentiali ipsius actibus, ac proinde intensio desumetur ex ordine, quò se excedunt respectu ad potentiam elicentem in sua quique linea actus magis & magis perfecti, ita, ut actus infimus charitatis, quem homo posset elicere, dicatur intensus ut unum, & actus infimus misericordiae intensus etiam ut unum, & sic etiam de reliquis.

In hoc sensu actus charitatis intensus ut quatuor, merebitur majorem gratiam, & nobiliorem gloriam, quam actus misericordiae intensus ut quatuor, in quo nullum est absurdum, ceterum, ut haec responsio clarior appareat, permitta pro nunc intensiorem graduali in actibus vitalibus, Resp. 2. permitto maj. neg. min. quia, si supponamus, actum misericordiae ut quatuor dignificatum gratia ut quatuor mereri gratiam, & gloriam ut quatuor, à fortiori actus charitatis ut quatuor dignificatus gratia ut quatuor magis merebitur, cùm non solum per suam aequalem intensiorem meretur, sed etiam per majorem suam nobilitatem.

Secunda difficultas est, an caeteris paribus ex majori intensione, & duratione crescat actus ad majus praemium; Resp. cum Suar. Ripald. Ovied. & communi contra Bannez affirmative. Probat. 1. ex D. Cyprian. apud Ripald. disp. 9. sect. 8. *Ad fastidia celsiora miris, ipsa possessionis ascenditis, longoque temporum ductu glorias vestras non trahitis, sed augetis. Tot vestrae laudes, quot dies, quot mensium circula, tot incrementa meritorum, quo longior pugna, eò corona sublimior; ergo &c.* 2. tantum valet actum continuatum per plura instantia, ac illum in singulis instantibus producere; cùm duratio sit continuata productio; ergo &c.

Objic. 1. Actus, qui continuatur, est essentialiter idem, ac primò productus, & solum accidentaliter diversus quoad durationem; ergo solum merebitur accidentale praemium, & non essentialiale. Confirmatur 1. Continuatio non auget demeritum, aliter deberemus illam declarare in confessione; ergo neque auget meritum. Confirmatur 2. ex Augustino dicente: *Non multitudo operum, nec diuturnitas temporum auget meritum, sed sola charitas, & melior voluntas; ergo &c.* Confirmatur 3. Si duo efficaciter volunt actum continuare per horam, unus verò exequatur, alter non, qui fuit morte praeventus, aequè merebuntur; ergo ea continuatio non auget meritum. Resp. dist. ant. idem physicè, conc. moraliter, neg. anteced. & conseq. quia in aestimatione morali tam laudabiliter se habet, qui actum honestum continuat omnino liberè per aliqua instantia, quam si in quovis instanti novum actum eliceret.

Ad primam confirmat. neg. ant. neque exinde sequitur, quòd ea continuatio debeat in confessione declarari, cùm probabile sit, circumstantias augentes malitiam intra eandem speciem, non esse ex necessitate in confessione explicandas, ut videri potest apud Martinum Perez

Perez de Penitent. disp. 34. sect. 3. licet aliqui contrarium melius doceant: quapropter juxta cujuscunque principia in hac disp. resolvenda est difficultas. Ad secundam neg. consequ. quia D. Augustin. loquitur de operibus naturalibus, non verò de supernis gratiâ, seu charitate informatis; hæc enim meritoria sunt, quod sanè comprehendit S. Doctor illis verbis: *Sola charitas & melior voluntas.* Ad Tertiâ dist. ant. æquè merebuntur per actum imperantem, conc. per liberam continuationem actûs imperati, neg. anteced. & consequ. ut constar ex dictis.

201. Objic. 2. In unica hora sunt plura instantia; ergo, si homo continuaret actum per unam horam, mereretur totum illud augmentum, quod videtur incredibile. Resp. quod si homo in singulis, & pro singulis instantibus se liberè & supernaturaliter exercent, ut contingebat in Christo, & Deipara, mereretur totum illud incrementum, quod in eo casu non esset incredibile; cæterum, quia hoc homini est saltem moraliter impossibile, exinde tale augmentum jure optimo censetur in praxi incredibile.

202. Ratio est autem, quia libertas absque cognitione dari non potest, quæ saltem sit agenti imputabilis; cum ergo moraliter saltem sit impossibile, hominem in singulis, & pro singulis instantibus habere hanc cognitionem, seu advertentiam, exinde est moraliter saltem impossibile, quod in singulis, & pro singulis instantibus mereatur. Videatur Exim. Doct. tom. 4. de Relig. ubi agit de duratione illius actus, in quo consistit contemplario perfecta; & Esparza §. 34. ubi ex alijs capitibus explicat, quomodo ille actus non possit esse imputabilis rationaliter agenti in singulis, & pro singulis instantibus.

203. Tertia difficultas est, an cæteris paribus crescat meritum ex majori difficultate. Resp. cum Exim. Doct. & communi Theologorum, quos sequitur Ripald. disp. 4. sect. 9. affirm. Prob. ex

1. Corinth. 3. *Unusquisque mercedem propriam accipiet secundum suum laborem;* atqui ubi est major difficultas, est major labor; ergo & majus meritum, & major merces. Confirmatur 1. quia hoc sentiunt Patres hortantes fideles ad majorem laborem, ut habeant majorem coronam, & mercedem, ut videre potest apud Ripald. cit. ergo ex mente Patrum cæteris paribus crescit meritum ex majori difficultate.

204. Confirmatur 2. Quia in humanis miles, qui pluribus superatis difficultatibus victoriam reportat Regi, procul dubio dignus est majori præmiò cæteris paribus, quam ille, qui absq; conflictu, & nulla difficultate victoriam obtineret; quin imò ex ipsis terminis videtur notum, plus mereri illum, qui contra vehementissimas tentationes illibaram servat castitatè, quam qui nullam pugnam experitur; ergo ex ipsis terminis videtur notum, cæteris paribus crescere meritum ex majori difficultate.

205. Respondet Coninch, majorem difficultatem per se non augere, sed minuere meritum, quia ex majori difficultate contingere solet, ut opus non sit intentum valde, sed tepidum, & remissum, ut patet in homine alicuj vicio dedito, qui pressus difficultate, etsi resistat, resistit tamen per actus remissos: e contra tamen in homine virtuoso ex majori difficultate crescit meritum; cum ex facilitate, qua pollet resistat per actus valde intensos.

206. Contra tamen, quia hæc responsio non est contra nostram doctrinam, neque vim nostrarum rationum enervat: non enim quærimus, an quilibet actus cum difficultate elicitus sit magis meritorius, quam alius quilibet, qui absque difficultate elicatur, sed solum quærimus, an cæteris paribus, nimirum supposita æquali duorum actuum duratione, & intensione, ille, qui cum majori difficultate fuerit elicitus, ex majori ea difficultate, quam vicit, sit magis meritorius, quod negare non potest Coninch, neque negat in sua responsione.

DISPUTATIO IV.

DE REQUISITIS EX PARTE PRÆMIANTIS, ALIISQUE AD MERITUM SPECTANTIBUS.

207. **S**uppono contra Bonasæm, Scotistas & Nominales, non ita requiri promissionem Dei, ut opera nostra sint de condigno meritoria vitæ æternæ, ut ea promissione ablata maneat absque ulla dignitate. Ratio est; quia absque ea promissione sunt ex se opera filij adoptivi, amici Dei, & à gratia habituali condignificata; ergo & de condigno meritoria, tum quia, si ob aliquam rationem nullatenus essent opera nostra de condigno meritoria absque ea ordinatione, & promissione Dei esset, quia gratia non esset constitutiva amici Dei, neque expulsiiva peccati, nisi ex voluntate Dei; sed hoc fundamentum falsum est, ut latè constat ex Tractat.

de justificat. à num. 191. ergo &c. Vide num. 12. Quærimus autem, an ex alio capite requiratur promissum Dei ad meritum condignum, pro cujus resolutione sit

SECTIO I.

Quomodo promissio Dei requiratur ad meritum?

208. **F**erè omnia, quæ ad hanc difficultatem spectant, in Tract. de Incarn. decidentur; omnia varietate sententiarum breviter controversiâ resolvam. Affero 1. Seclusa ordinatione, & promissio-